

การบัญชีกับการจัดการสำหรับ SMEs

ธวัช ภูษิตโกโยไคย

ศาสตราจารย์ทางด้านการศึกษา

นายกสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2536–2540

บทคัดย่อ

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น กิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นั้นเป็นแกนหลักสำหรับของระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นระบบเศรษฐกิจพื้นฐานที่สะท้อนสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริง ดังนั้น บทบาทของนักบัญชีจึงยังมีความสำคัญต่อ SMEs บทความนี้แสดงถึงแนวคิดและวิสัยทัศน์ของท่านศาสตราจารย์ธวัช ภูษิตโกโยไคย ที่เคยถูกนำเสนอผ่านวารสารบริหารธุรกิจ เมื่อปี พ.ศ. 2543 แนวคิดของท่านที่เคยเผยแพร่ไว้กว่าสิบปี ก็ยังคงสะท้อนภาพแนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีและการจัดการสำหรับ SMEs ที่ทันสมัยอยู่เสมอ อันเป็นประโยชน์และคุณค่า เพื่อรำลึกถึงศาสตราจารย์ธวัช ผู้มีคุณูปการแก่วงการวิชาชีพบัญชีไทย

คำสำคัญ: การบัญชี นักบัญชี กิจการขนาดกลางและขนาดย่อม

Accounting and Management for SMEs

Thawat Phusadepophya

Professor of Accounting,

President, Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand 1993–1997

ABSTRACT

For economic system in Thailand, small and medium enterprises (SMEs) are core system of Thai economy because they are foundation of economic system which reflects the reality of economy's condition. As a result, an accountant has a highly important role in SMEs. This article demonstrates a concept and vision of Professor Thawat Phusadepophya which has been published through the Journal of Business Administration since year 2000. His concept which has been published more than 10 years ago still always up-to-date about accounting and management for SMEs. His article benefits and has values as well as is held in remembrance of Professor Thawat who has been sacrificed his life for Thai Accounting Professions.

Keywords: Accounting, Accountant, Small and Medium Enterprises

ศาสตราจารย์รัชช ฤชิตโยโคโย ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นเรื่องที่สำคัญหลายฝ่ายให้ความสำคัญในปัจจุบัน และมีปัญหาว่าจะทำอย่างไรให้ SMEs อยู่ได้เช่นเดียวกับธุรกิจขนาดใหญ่ การค้าและการระดมทุนของ SMEs จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในระดับหนึ่ง โดยทั่วไปแล้ว ธุรกิจขนาดใหญ่มักให้ความสำคัญกับธุรกิจขนาดใหญ่ด้วยกันเองทั้งในด้านการค้าและการลงทุน SMEs ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงถูกมองข้ามไป ด้วยเหตุนี้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงต้องช่วยกันส่งเสริมและสนับสนุน SMEs

เศรษฐกิจยุคใหม่ในปี ค.ศ. 2000 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากโดยเฉพาะประเทศไทย การท่องเที่ยวและการค้าเริ่มคึกคักมากขึ้น จะเห็นได้ว่าตามโรงแรมต่างๆ มีชาวต่างประเทศหนาตา ทั้งที่เป็นนักธุรกิจและนักท่องเที่ยว แสดงว่าเศรษฐกิจประเทศไทยน่าจะดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ชาวต่างชาติจึงได้เข้ามาท่องเที่ยวตลอดจนหาช่องทางการค้าและการลงทุนมากขึ้น นอกจากนั้นคนไทยเองก็เริ่มมีแนวโน้มที่จะจับจ่ายใช้สอยเงินมากขึ้นด้วย นับเป็นสัญญาณที่ดีสำหรับธุรกิจไม่ว่าจะเป็นกิจการขนาดใหญ่หรือ SMEs สถานะการณ์ทางเศรษฐกิจที่อยู่รอบข้าง SMEs ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากมายย่อมส่งผลกระทบต่อการทำ ธุรกิจใหม่ ผู้บริหารหรือเจ้าของ SMEs จึงต้องมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ และต้องปรับเปลี่ยนนโยบายตลอดจนวิธีการบริหารธุรกิจใหม่และต้องให้ความสำคัญต่อระบบบัญชีมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความเชื่อถือในความโปร่งใสและเป็นมืออาชีพของ ผู้บริหาร เศรษฐกิจใหม่หรือที่เรียกว่า New Economy มีการเปลี่ยนแปลงด้านการค้าและการลงทุนอย่างมาก มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างกว้างขวาง และเป็นยุคที่ก้าวเข้าสู่โลกของธุรกิจอย่างแท้จริง สินค้าที่มีราคาจะเป็นสินค้าประเภทความคิดหรือระบบซึ่งเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ ด้วยเหตุนี้สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้คิดค้น

เทคโนโลยี และเป็นผู้นำในการผลิตและขายสินค้าประเภทนี้ จึงมีเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ

เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการการค้าและการลงทุนจะรวมถึง การสื่อสารและการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจโดยผ่าน Internet ธุรกิจเหล่านี้จะไม่มีการใช้กระดาษอีกต่อไป (Paperless) รายการธุรกิจจะไม่มีร่องรอยให้เห็นได้ด้วยตา การสั่งซื้อ การขายและการรับจ่ายเงินจะผ่านกระบวนการในระบบเทคโนโลยีแทน ดังนั้นการควบคุมจึงต้องเข้มงวดมากขึ้นและต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในระบบด้วย SMEs จำเป็นต้องปรับตัวโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกับธุรกิจขนาดใหญ่ โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องทำธุรกรรมกับธุรกิจขนาดใหญ่ ระบบข้อมูลทั้งด้านการบริหารและบัญชีก็เช่นเดียวกันซึ่งกิจการจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ให้สอดคล้องกับคู่ค้าด้วย

การค้าในประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยจะเป็นแบบเสรีนิยมและเปิดกว้างมากขึ้น ยิ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งต่างประเทศมากยิ่งขึ้นก็ยังไม่อาจต่อรองหรือต่อต้านอะไรได้มาก เราต้องเตรียมรับสถานการณ์ที่ต้องเผชิญหน้ากับการแข่งขันทางการค้ารอบทิศ กิจการขนาดใหญ่ที่เคยเป็นของคนไทยก็จะมีต่างประเทศมาถือหุ้นมากขึ้น เนื่องจากวิกฤติทางเศรษฐกิจ บริษัทไทยถูกบริษัทหรือชาวต่างประเทศเข้าครอบงำบริษัทใหญ่ในบ้านเราจึงมีแนวโน้มว่าจะเป็นบริษัทฝรั่งหรือบริษัทต่างประเทศอีกครั้ง เหมือนเมื่อ 20 ปีก่อน บริษัทใหญ่ๆ ที่ค้าอยู่ในตลาดเมืองไทยส่วนใหญ่จะเป็นของต่างชาติ อย่างไรก็ตาม 10 ปีหลังก็กลับเป็นบริษัทคนไทยที่เข้ามาครองตลาดแทน จะเห็นได้ว่าในช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ บริษัทใหญ่ๆ ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นบริษัทไทย ประวัติศาสตร์นี้จะกลับมาซ้ำเดิมอีกครั่ง นั่นคือในอนาคตบริษัทไทยจะกลับมาครองตลาดอีก นับเป็นเรื่องของวัฏจักรทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้เสมอ ในช่วงนี้เราจึงต้องอดทน พยายามให้เสียประโยชน์น้อยที่สุดและพยายามปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ให้ได้มากที่สุด

มาตรฐานโลกหรือ World Class จะเป็นเกณฑ์สำคัญในการวัดคุณภาพ ทุกอย่างต้องได้มาตรฐานโลก เช่น น้ำอัดลมยี่ห้อต่างๆ คุณภาพต้องได้มาตรฐานทั่วโลกไม่ว่าจะขายที่ใดก็ตาม การดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะสินค้าหรือบริการก็ต้องคำนึงถึงมาตรฐานนี้ การสื่อสารที่ถึงกันอย่างรวดเร็วทั่วโลกย่อมทำได้โดยง่ายในการตรวจสอบคุณภาพว่าได้มาตรฐานเหมือนกันหรือไม่ นอกจากนี้ การบริหารต้องมีความโปร่งใส จะทำแบบกันเองไม่ได้ เพราะถ้าบริหารผิดพลาดอาจถูกฟ้องร้องได้ การเสนอข้อมูลต้องถูกต้องและมีหลักฐานอ้างอิง มีหลักการและเชื่อถือได้ ทั้งสองเรื่องนี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องมาตรฐานโลกหรือความโปร่งใสล้วนเป็นเรื่องสำคัญในเศรษฐกิจยุคใหม่ SMEs ต้องรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญนี้จึงจะสามารถดำเนินธุรกิจอยู่ได้

สำหรับวิชาชีพบัญชี นักบัญชีปรับตัวได้เร็วในยุคเศรษฐกิจใหม่ จะเห็นได้ว่าปัจจุบันสำนักงานใหญ่ๆ ต่างก็ปรับขยายบริการเป็นแบบเบ็ดเสร็จกล่าวคือ ให้บริการไปถึงการเป็นที่ปรึกษาธุรกิจครบวงจรตั้งแต่การทำบัญชี จัดระบบบัญชี สอบบัญชี ให้คำปรึกษาด้านภาษีอากร บริหารธุรกิจ บริหารการเงิน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และกฎหมาย นักบัญชีต้องมีความรู้เฉพาะธุรกิจ ในบางกรณีสำนักงานต้องจ้างผู้เชี่ยวชาญจากที่อื่นมาให้ความรู้และร่วมให้บริการเพื่อให้ลูกค้าได้รับประโยชน์ตามความประสงค์ นับเป็นการปรับบริการให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ในยุคเศรษฐกิจใหม่อย่างแท้จริง บริการในด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จะรวมถึงการช่วยกิจการต่างๆ จัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารและการควบคุมตลอดจนระบบบัญชี นอกจากนี้มีการนำคอมพิวเตอร์มาเสริมการให้บริการโดยการให้ข่าวสารข้อมูลที่น่าสนใจ ตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ที่น่าสนใจของสำนักงาน Arthur Andersen ที่ชื่อว่า aathai.com ซึ่งมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทางด้านบริหาร สำหรับด้านที่ปรึกษาทางการเงินก็มีบริการด้านพันธุกิจการ ซึ่งเป็นงานที่ตลาดต้องการมาก เพราะช่วยให้บริษัทที่มีปัญหาทางการเงินสามารถปรับโครงสร้างหนี้และพันธุกิจการได้ งานประเภทนี้มีค่าบริการสูงเพราะเป็นงานหนักและหวังผล

ระยะสั้น ในหลายกรณีต้องใช้ที่ปรึกษาชาวต่างชาติที่มีประสบการณ์มาทำงานด้วย

หลายสำนักงานต้องจ้างฝรั่งทำงานให้แม้จะมีค่าตัวแพงเพราะผลกระทบจากค่าเงินบาทตก แต่ก็คุ้มเพราะเขามีประสบการณ์มาแล้วทำให้งานที่พันธุกิจการสำเร็จวัตถุประสงค์ได้ จะเห็นได้ว่าในเศรษฐกิจใหม่ นักบัญชีไม่ใช่แค่ทำบัญชีหรือตรวจสอบบัญชีเท่านั้นแต่ต้องให้บริการแก่ธุรกิจให้ครบวงจรตามความต้องการในตลาด อาชีพนักบัญชีในปัจจุบันจึงค่อนข้างหลากหลายเป็นเสมือนหมอธุรกิจต้องสามารถตรวจและรักษาโรคได้ด้วย ธุรกิจโดยเฉพาะกิจการขนาดใหญ่จึงใช้สำนักงานสอบบัญชีเหล่านี้เป็นคู่มือช่วยในการบริหารธุรกิจทันสมัย ได้คุณภาพ และประสบความสำเร็จ

สำหรับ SMEs ก็คงไม่แตกต่างจากธุรกิจขนาดใหญ่จะต้องอาศัยบริการของนักบัญชีเช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่าเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ที่มีอำนาจเด็ดขาดและถือว่าเป็นธุรกิจของตนจะเห็นความสำคัญหรือไม่ หรือจะเห็นว่าเป็นธุรกิจครอบครัว ทำกันเองก็ได้ ไม่จำเป็นต้องใช้บริการของนักบัญชีแต่อย่างใด ความคิดเห็นเช่นนี้ย่อมไม่ถูกต้อง เพราะในสภาพแวดล้อมปัจจุบันนักบัญชีสามารถช่วยผู้บริหารได้ทุกด้านในการบริหารธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ และสามารถทำงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจได้คุ้มกว่า

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในอดีตที่ผ่านมาก็คือ ในบรรดาหนี้สินของสถาบันการเงิน ปรากฏว่าหลายกรณีลูกหนี้กู้เงินโดยนำไปลงทุนในทางที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะสั้นมากนัก ทั้งนี้เพราะสมัยก่อนกู้เงินง่าย อาศัยการรู้จักและเชื่อถือก็กู้ยืมเงินได้แล้ว การลงทุนไม่มีการวิเคราะห์หาผลตอบแทนว่าจะคุ้มหรือไม่ จะมีผลให้ขาดสภาพคล่องเพียงใด ผู้บริหารไม่เคยใช้นักบัญชีให้เป็นประโยชน์ในด้านนี้เลย ความล้มเหลวจึงเกิดขึ้นเป็นผลให้ต้องมีการพันธุกิจการตามมา สถานการณ์ในขณะนั้นแตกต่างกับปัจจุบันที่ไม่ค่อยมีการให้กู้ยืมเงิน ทำให้ธุรกิจขนาดย่อมไม่มีเงินทุนการค้าและการลงทุนต้องหยุดชะงัก ยิ่งธุรกิจ SMEs ยิ่ง

ถูกกระทบมากเพราะสถาบันการเงินไม่ค่อยกล้าปล่อยเงินกู้ เพราะกลัวเป็น NPL หรือหนี้เสีย นอกจากนี้คนมักไม่ค่อยกล้าลงทุนเป็นจำนวนเงินมากๆ อย่างแต่ก่อน และมุ่งแต่จะคำนึงถึงผลตอบแทนระยะสั้นมากขึ้น เช่น ถ้าคิดจะลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ซึ่งจะได้ผลตอบแทนในระยะยาว ในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ก็จะไม่ลงทุนกัน หากนักลงทุนจะลงทุนสัก 100 ล้านบาท ก็ต้องดูว่าผลประโยชน์ตอบแทนว่าจะได้มากน้อยเพียงใดและจะได้เงินทุนนี้คืนมานานแค่ไหน เพราะเงิน 100 ล้านบาท หากใช้ปีละ 1 ล้านบาท สามารถใช้ได้ 100 ปี เก็บเงิน 100 ล้านบาทนี้ไว้สามารถถยังชีวิตได้ชั่วลูกหลาน ซึ่งย่อมดีกว่ารอรับผลตอบแทนในการลงทุนระยะยาว แนวคิดเช่นนี้ยิ่งทำให้การระดมทุนจากมหาชนเป็นไปได้ยากขึ้น

ธุรกิจ SMEs ในสหัสวรรษใหม่ต้องระวังบริษัทยักษ์ใหญ่มากขึ้น เพราะเมื่อธุรกิจขนาดใหญ่มีการแข่งขันมากขึ้น ก็จะขยายมาแข่งขันในตลาดเล็กลง ทำให้เป็นปัญหากับ SMEs ซึ่งมีทุนและกำลังน้อยกว่า อย่างไรก็ตาม SMEs ได้เปรียบตรงที่สามารถควบคุมได้ใกล้ชิด มีต้นทุนการประกอบการที่ต่ำกว่า การขายเพื่อให้คู่ทุนจึงมีปริมาณน้อยกว่า ที่สำคัญ SMEs มีความคล่องตัวมากกว่า สามารถริเริ่มหรือขยายธุรกิจใหม่ได้ง่ายกว่า ดังจะเห็นได้จากรายการเกมแก็งที่เจ้าของกิจการซึ่งส่วนใหญ่เป็น SMEs สามารถริเริ่มกิจการแล้วขยายจนกลายเป็นธุรกิจใหญ่ได้ ในรายการนี้ ช่วงแนะนำอาชีพมีตัวอย่างของคนกลุ่มเล็กๆ หรือคนๆ เดียวริเริ่มทำธุรกิจขนาดเล็ก และสามารถส่งผลิตภัณฑ์ออกขายต่างประเทศได้ อย่างไรก็ตามกิจการเหล่านี้อาจไม่มีกำลังทรัพย์ในการลงทุนเพื่อขยายให้กิจการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเหมือนธุรกิจขนาดใหญ่ ในจุดนี้ถ้าเราช่วยเสริมเงินทุนให้กิจการก็จะเจริญได้เร็วขึ้น แต่ใครจะปล่อยเงินให้ SMEs ในภาวะเศรษฐกิจขณะนี้ รัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามาอุ้มชูและประกาศาให้เงินสนับสนุนดังที่เป็นข่าวอยู่ แต่จะดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้เมื่อใด ก็คงต้องรอดูไปอีกระยะเวลาหนึ่ง

ความแตกต่าง หรือ Differentiate ก็เป็นเรื่องสำคัญมากในยุคนี้ การค้าที่ประสบความสำเร็จต้องทำให้สินค้า

แตกต่างกับคู่แข่งให้มาก จึงจะทำให้สินค้าขายได้ดีกว่า เจ้าของ SMEs ต้องรู้จักพัฒนาสินค้าและธุรกิจเสมอ โดยเฉพาะในด้านความทันสมัย ปัจจุบันการทำธุรกิจมีการนำเทคโนโลยีมาช่วย การเข้าไปค้าขายกับบริษัทค้าปลีกและห้างสรรพสินค้าซึ่งมีระบบคอมพิวเตอร์ช่วยทั้งด้านซื้อขาย และจัดเก็บสินค้า SMEs ต้องลงทุนในด้านเทคโนโลยี เพื่อให้อัตโนมัติระบบข้อมูลกับคู่ค้าดังกล่าว จึงจะสามารถทำการซื้อขาย จัดส่ง และควบคุมสินค้าคงคลังกับเขาได้งานทั้งหมดในด้านนี้ SMEs จำเป็นต้องมีที่ปรึกษาช่วย นักบัญชีจะอยู่ในฐานะที่ดีที่สุด เพราะระบบต่างๆ เหล่านี้ต้องเชื่อมโยงกับระบบบัญชีอยู่แล้ว

การระดมทุนโดยเฉพาะการกู้เงิน ในปัจจุบันยากขึ้น ต้องรู้ว่าอะไรคือหัวใจในการขอกู้ยืมเงิน ปัจจัยที่สำคัญคือสินทรัพย์ที่ค้ำประกันและผู้ค้ำประกัน แต่ปัจจัยที่มีความสำคัญมากคืองบการเงินซึ่งจะสะท้อนให้เห็นฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และสภาพคล่องของกิจการ SMEs จึงต้องมีระบบบัญชีที่ดีซึ่งจะทำให้ งบการเงินที่จัดทำเชื่อถือได้ และถูกต้อง ระบบบัญชีจะต้องทันสมัย และต้องใช้เทคโนโลยีช่วย ปัจจุบันมีระบบบัญชีที่เป็นคอมพิวเตอร์ที่นิยมใช้กันมาก การลงรายการบัญชีเพียงแค่ว่า Key คอมพิวเตอร์ก็สามารถลงบัญชีและจัดทำงบการเงินได้แล้ว นักบัญชีต้องทำหน้าที่เป็นเพื่อนคู่คิด วิเคราะห์ทางเลือกเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจมากขึ้น นักบัญชีควรช่วยมองอนาคต ช่วยคาดคะเนผลทางธุรกิจโดยอาศัยข้อมูลทางการบัญชีในการช่วยผู้บริหารปรับกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จได้ นักบัญชีก็จะเป็นเพื่อนคู่คิดกับนักบริหารได้

ธนาคารในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีต่างชาติเป็นเจ้าของหรือร่วมทุน เวลาจะไปกู้ยืมเงินจึงต้องแสดงตัวเลขทางบัญชีให้ดูอย่างถูกต้อง และต้องมีมาตรฐานที่เทียบได้กับระดับโลก จึงจะเป็นที่เชื่อถือ ปัจจุบันนี้ นักการเงินมีความสำคัญ เพราะผู้บริหารทุกคนจะต้องตระหนักเสมอว่าจะทำอะไร จึงจะบริหารเม็ดเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่ขาดสภาพคล่อง

การบริหารการเงินสำคัญมากโดยเฉพาะ SMEs เสียยิ่งไม่ได้ หน้าที่สำคัญของผู้บริหาร SMEs จะต้องรักษาเงินที่มีอยู่ให้ได้มากที่สุดและใช้ให้คุ้มประโยชน์เสมอ การลงทุนที่ใช้เงินมากๆ ต้องรอบคอบและคิดถึงระยะยาวให้ดี การบริหารลูกหนี้ก็มีความสำคัญ ต้องอย่าให้เกิดหนี้สูญ สามารถเรียกเก็บเงินได้ตามกำหนด การขายจึงต้องเลือกลูกหนี้ที่ดี เช่นเดียวกับการบริหารสินค้าคงคลัง ไม่ควรมีสินค้าคงคลังมากเกินไป ต้องมีการไหลเวียนของสินค้าที่สม่ำเสมอ ทั้งสองเรื่องนี้ล้วนแต่ช่วยในการสร้างกระแสเงินสดหรือสภาพคล่องให้แก่กิจการ SMEs ต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารสภาพคล่องให้มาก มีเงินยอม่มีโอกาสขยายตัว ปรับตัว หรือแก้ตัว การรักษาเม็ดเงินมิให้ขาดมือจึงสำคัญมาก และแน่นอนที่สุด นักบัญชีจะสามารถช่วยผู้บริหาร SMEs ได้มากในเรื่องนี้โดยใช้ข้อมูลทางการบัญชีเป็นเกณฑ์

ผู้บริหารของ SMEs ในปี ค.ศ. 2000 ต้องทันสมัย ต้องรู้จักใช้คอมพิวเตอร์และ Internet ทันโลก ทันเหตุการณ์ หูตาต้องกว้างไกล ต้องมีวิสัยทัศน์ ต้องรู้จักจริง และต้องรู้จักใช้ผู้เชี่ยวชาญช่วย โดยเฉพาะนักบัญชี ยิ่งงบการเงินมีความสำคัญต่อธุรกิจ นักบัญชีซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญในด้านนี้ยิ่งมีความจำเป็น ดังนั้นแม้จะต้องจ้างแพงหน่อย แต่ก็คุ้ม ผู้บริหาร SMEs ต้องกล้าลงทุน รับการเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนปัญหาให้เป็นโอกาสและต้องมีการวัดผลโดยมีมาตรการในการติดตามผลและพัฒนาประโยชน์จากการวัดผลนั้นๆ การบริหารธุรกิจ SMEs จึงมีความสำเร็จและเจริญรุ่งเรือง

